

آیین دادرسی مدنی به زبان ساده

تألیف:

محمد موسوی مقدم

معاون آموزش رییس کل دادگستری استان قم

سرشناسه	موسوی مقدم، محمد، ۱۳۵۱-
عنوان قراردادی	ایران، قوانین و احکام.
عنوان و نام پدید آور	آیین دادرسی مدنی به زبان ساده / تألیف محمد موسوی مقدم.
مشخصات نشر	قم: وزارت دادگستری، دادگستری کل استان قم، ۱۳۸۶.
مشخصات ظاهری	۴۸ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۰۴-۱۴۰۴-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه به صورت زیر نویس.
موضوع	آیین دادرسی مدنی — ایران.
موضوع	حقوق مدنی — ایران.
موضوع	قانون مدنی — ایران.
شناسه افزوده	ایران. وزارت دادگستری. دادگستری کل استان قم.
رده بندی کنگره	۱۳۸۶ / م ۸۵۱۹ / KMH ۱۷۱۰
رده بندی دیویی	۳۴۷/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۱۱۸۰۰۸۰۰

قوه قضائیه
دادگستری کل استان قم
سازمان آموزش

نام کتاب:	آیین دادرسی مدنی به زبان ساده
مؤلف:	محمد موسوی مقدم
طرح جلد و صفحه آرایی:	کانون تبلیغاتی طه
تاریخ و نوبت چاپ:	اول / زمستان ۱۳۸۶
تیراژ:	۱۰۰۰ نسخه
چاپ:	نینوا
قیمت:	۱۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۰۴-۱۴۰۴-۰

«کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است»

فهرست

۹	مقدمه
۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: مختصر آیین دادرسی مدنی به زبان ساده
۱۳	بخش اول: تنظیم و تقویم دادخواست
۱۳	۱- درخواست
۱۴	۲- دادخواست
۱۴	۱-۲- خواهان
۱۴	۲-۲- خوانده
۱۴	۳-۲- خواسته
۱۴	۴-۲- وکیل یا نماینده قانونی
۱۵	۵-۲- دلایل و منضمات
۱۵	۶-۲- شرح دادخواست
۱۵	۳- تقویم خواسته
۱۶	۱-۳- اثر تقویم خواسته
۱۶	۲-۳- تقویم علی الحساب
۱۶	۳-۳- اعتراض به تقویم خواسته
۱۷	۴-۳- افزایش و کاهش خواسته
۱۷	۴- هزینه دادرسی
۱۸	۱-۴- خسارتهای دادرسی
۱۸	۲-۴- مطالبه خسارتهای دادرسی
۱۸	۳-۴- اعسار از پرداخت هزینه دادرسی
۱۹	۵- پیوست های دادخواست
۱۹	۱-۵- تعداد دادخواست
۱۹	۲-۵- تقدیم دادخواست
۱۹	۳-۵- استرداد دادخواست

۲۰	۶- صلاحیت
۲۰	۶-۱- صلاحیت ذاتی
۲۰	۶-۲- صلاحیت محلی
۲۱	۶-۲-۱- صلاحیت محلی دادگاههای حقوقی
۲۱	۶-۲-۲- صلاحیت محلی شورای حل اختلاف
۲۱	بخش دوم: جلسه دادرسی
۲۱	۱- حضور در جلسه ی دادگاه
۲۱	۲- ارائه ی اصل سند
۲۲	۳- اعلام نشانی خوانده
۲۲	۴- تغییر نشانی
۲۳	۵- نکات قابل توجه خواهان
۲۴	۶- ابلاغ
۲۴	۶-۱- انواع ابلاغ
۲۴	۶-۲- ابلاغ دادخواست
۲۴	۷- تأمین خواسته
۲۵	۸- دستور موقت یا دادرسی فوری
۲۵	بخش سوم: صدور رأی و اعتراض به آن
۲۵	۱- رأی
۲۵	۱-۱- حکم
۲۶	۱-۲- قرار
۲۶	۲- رأی غیابی
۲۶	۲-۱- واخواهی
۲۶	۲-۲- تجدید نظرخواهی
۲۶	۲-۳- آراء قابل تجدید نظرخواهی
۲۷	بخش چهارم: اجرای حکم
۲۷	۱- قطعی شدن رأی

- ۲۷ ۲- درخواست اجرای حکم
- ۲۷ ۳- اجرای حکم غیابی
- ۲۷ ۴- اعسار از محکوم به
- ۲۸ بخش پنجم: طرق فوق العاده تجدید نظرخواهی
- ۲۸ ۱- فرجام‌خواهی
- ۲۸ ۱-۱- آرای قابل فرجام‌خواهی
- ۲۹ ۱-۲- افراد دارای حق فرجام‌خواهی
- ۲۹ ۱-۳- دادخواست فرجام‌خواهی
- ۲۹ ۲- اعاده دادرسی
- ۲۹ ۲-۱- موارد درخواست اعاده دادرسی
- ۳۰ ۲-۲- مهلت درخواست اعاده دادرسی
- ۳۰ ۲-۳- انواع اعاده دادرسی
- ۳۰ ۲-۴- محل تقدیم دادخواست اعاده دادرسی
- ۳۱ **فصل دوم**
- ۳۱ ۱- لوایح
- ۳۱ ۲- استرداد دادخواست
- ۳۱ ۳- اعتراض به تقویم خواسته
- ۳۲ ۴- درخواست تأمین به سبب طرح دعوی واهی
- ۳۲ ۵- درخواست رسیدگی توأم به دو پرونده
- ۳۳ ۶- ایراد به صلاحیت محلی دادگاه
- ۳۳ ۷- اعتبار امر مختومه
- ۳۴ ۸- درخواست ابطال ابلاغ
- ۳۴ ۹- درخواست ابطال ابلاغ
- ۳۵ ۱۰- مطالبه‌ی نسخه‌ی ثانی دادخواست و ضمایم
- ۳۵ ۱۱- معرفی ورثه‌ی خوانده متوفی
- ۳۵ ۱۲- درخواست ابطال وقت رسیدگی برای نشر آگهی

- ۱۳- عزل وکیل ۳۶
- ۱۴- اعلام نشانی جدید خواهان/ خوانده ۳۶
- ۱۵- درخواست نشر آگهی ۳۷
- ۱۶- درخواست افزایش خواسته ۳۷
- ۱۷- کاهش خواسته ۳۷
- ۱۸- درخواست تحله ۳۸
- ۱۹- درخواست تصحیح رأی ۳۸
- ۲۰- درخواست انتشار رأی غیابی ۳۹
- ۲۱- درخواست صدور اجرائیه ۳۹
- فصل سوم: نمونه فرم‌ها ۴۱
- ۱- برگ دادخواست به دادگاه نخستین ۴۱
- ۲- برگ دادخواست به دادگاه تجدید نظر ۴۲
- ۳- برگ اخطاریه ۴۲
- ۴- رسید دادخواست ۴۳
- ۵- دادخواست حصر وراثت ۴۴
- ۶- تقاضای وکیل اتفاقی ۴۵
- ۷- تقاضای وکیل معاضدتی ۴۶
- ۸- اجرائیه ۴۷

مقدمه

تدوین کنندگان قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با قراردادن «پیشگیری از وقوع جرم» به عنوان یکی از وظایف اصلی قوه قضاییه، مسئولین قوه قضاییه را به این امر رهنمون کردند که هرچند توانمندسازی نیروها و تشکیلات دادگستری از طریق جذب و آموزش نیروی انسانی، تدارک امکانات مادی، بهره گیری از فن آوریهای نوین، تلاش در جهت گسترش دامنه فعالیت نهادهای شبه قضایی، آسیب شناسی فرآیند دادرسی و رفع آن ها، می تواند در افزایش بهره وری دادگستری و ارتقاء رضایتمندی مراجعین مؤثر باشد؛ اما اگر از افزایش بی رویه شمار پرونده هایی که به مراجع قضایی ارجاع می شود جلوگیری نشود، بی تردید تلاشهای انجام یافته در زمینه افزایش توانمندی مراجع قضایی برای رسیدگی به دعاوی نمی تواند گام مثبت به جلو محسوب شود. برای پیشگیری از تشکیل و ارجاع پرونده ها لازم است زمینه بروز دعاوی، شناسایی و در جهت از بین بردن این زمینه ها تلاش کرد.

مسلم آن که پیدایش بسیاری از زمینه های مذکور معلول عملکرد دستگاهها و نهادهای اجرایی است که حذف یا تعدیل علت های مذکور فرآیند خاصی را می طلبد؛ اما یکی از مؤثرترین عواملی که می تواند موجب کاهش بروز دعاوی و تعداد پرونده های ارجاعی به دادگستری شود، افزایش دانش حقوقی آحاد جامعه است. تجهیز آحاد جامعه به دانش حقوقی موجب می شود تا از یک سو افراد در فعالیتهای روزمره زندگی خود، کمتر دچار اشتباه حقوقی شوند و از سوی دیگر در صورتی که به هر دلیل درگیر یک دعاوی حقوقی شوند با بهره گیری از دانسته های حقوقی خود می توانند از دامنه ی زیانبار دعاوی مذکور بکاهند.

یکی از راههای افزایش دانش حقوقی آحاد جامعه، تدوین متون آموزشی مناسب با سطح علمی افراد مختلفی است که فاقد دانش و اطلاعات حقوقی لازم برای درک متون تخصصی حقوقی هستند. تدوین چنین متونی برای بیان مسائل تخصصی حقوقی به زبان ساده و به دور از

نگارش مرسوم حقوقی، کاری بس دشوار است.

جناب آقای موسوی مقدم معاونت محترم آموزش دادگستری کل استان قم با تألیف این کتاب توانسته بسیار هوشمندانه عبارات - مفاهیم - و واژه‌های حقوقی ساده را استخدام و از این طریق مسائل و نکات بسیار مهم حقوقی را که دقیقاً مورد نیاز شهروندان می‌باشد را قابل استفاده و فهم نماید. مطالعه مجموعه در پیش رو نه تنها موجب افزایش اطلاعات حقوقی و توانمندسازی افراد به دانش حقوقی می‌گردد بلکه اشخاص را در چگونگی طرح دعاوی حقوقی و بیان استدلال حقوقی مورد نیاز یاری و کمک می‌نماید.

بر خود فرض می‌دانم از جناب آقای موسوی مقدم معاونت محترم آموزش دادگستری کل استان قم که با مدیریت بسیار مطلوب، مدبرانه و خلاق خود که موجبات پویایی حوزه آموزش را فراهم و ایده تألیف مجموعه حاضر را ارائه نموده‌اند تشکر و قدردانی نمایم.

رئیس کل دادگستری استان قم

خلیلی

پیش‌گفتار

در آنچه در پیش رو دارید علاوه بر این که موارد مورد نیاز از مفاهیم آیین دادرسی مدنی به نحوی ساده و قابل فهم نگارش یافته است نمونه لوایح و درخواست‌ها و فرم‌های مورد نیاز در جریان و پس از پایان رسیدگی‌های حقوقی نیز آورده شده است.

هدف از نگارش این مجموعه بیان مسائل حقوقی به زبان ساده و عامه فهم و دسترسی آسان به نمونه‌های لوایح و درخواست‌هایی است که اصحاب دعوا در مراجعه به دادگستری ممکن است به آنها نیاز داشته باشند. در این کتاب سعی شده است مباحثی از آیین دادرسی مدنی - نه همه آنها - که به نظر نویسنده، دانستن آنها برای عامه مردم در مراجعه به دادگستری ضروری بوده، آورده شود و سعی شده است همه نیازهای افراد مورد توجه قرار گیرد. به گونه‌ای که فردی که به یک دادگاه حقوقی مراجعه می‌کند برای دانستن اطلاعات لازم در روند دادرسی و تدوین لوایح و درخواست‌های مورد استفاده، نیازی به مراجعه به منابع آموزشی دیگر یا وکیل و حتی عریضه-نویس نداشته باشد.

این کتاب در راستای سیاست‌های کلان آموزشی دادگستری کل استان قم و برای اجرای برنامه توانمندسازی مردم با افزایش دانش حقوقی آنان و در پی تأکیدات حجت الاسلام والمسلمین خلیلی رئیس کل محترم دادگستری استان قم تدوین و چاپ می‌شود. امید است تلاش انجام‌شده که البته خالی از نقص نیست، برای خوانندگان مفید و در افزایش دانش حقوقی آنان اثرگذار باشد.

محمد موسوی مقدم

معاون آموزش رئیس کل دادگستری استان قم

پنجم مهرماه ۱۳۸۶